

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sredo 24. maja 1939

Cena posamezni številki din 150

Vedno isti očitki

»Jugoslovenski Lloyd« je objavil uvodnik, v katerem poroča o vtisih obiskovalca velesejma v Vratislavi, ki je predvsem namenjen južno-vzhodnim evropskim državam in zlasti za propagando njihovih agrarnih proizvodov. Zato imajo v takimenovani »Staaten-halle« svoje kolektivne razstave Bolgarska, Jugoslavija, Romunija, Turčija, Madžarska in Poljska. Tako imajo vse te države lepo priliko, da propagirajo vse one svoje proizvode, ki bi jih v prvi vrsti hotele izvažati v Nemčijo.

Kakor že mnogokrat, tako tudi sedaj naša država te prilike ni znala izkoristiti. Tako poroča obiskovalec iz velesejma, da je sicer jugoslovanska razstava urejena okusno, da pa niso bili razstavljeni ravno najvažnejši jugoslovanski izvozni predmeti. Tako ni bil razstavljen jugoslovanski les, ni bilo razstavljenih naše vino in naše sadje, manjkalo je tobak, manjkale so naše narodne veze in ni bilo niti naših rud. Skratka, vsi najvažnejši naši izvozni predmeti so manjkali.

Cisto drugačna pa je bila bolgarska razstava. Njih razstava je podajala popolno sliko bolgarskih izvoznih predmetov ter lep pregled vsega bolgarskega gospodarstva. Dočim ni bila od vseh naših številnih združnih zvez na velesejmu v Vratislavi zastopana niti ena, so bili bolgarski združniki lepo zastopani. Prav tako pa so manjkale na razstavi tudi vse druge naše gospodarske organizacije. Obiskovalec velesejma v Vratislavi poroča nadalje, da je prišlo na velesejem tudi več bolgarskih poslancev, od naših pa niti eden, pa čeprav so dnevnice bolgarskih poslancev mnogo bolj revne kot one naših. Vseh razstavljalcev je bilo iz Jugoslavije 8, iz Bolgarske pa 37.

Gospodarska zbornica za Šlezijo je letos organizirala ob velesejmu v Vratislavi tudi meddržavne gospodarske razgovore med zainteresiranimi nemškimi in tujimi gospodarskimi ljudmi. Pri teh razgovorih se je doseglo, da se je marsikatera ovira v zunanji trgovini z Nemčijo odpravila. Ker pa jugoslovanski zastopniki skoraj ni bilo — edini zastopnik je bil podpredsednik beograjske zbornice g. Petković — se seveda naši ljudje teh razgovorov tudi niso mogli udeležiti.

Tako smo zopet enkrat temeljito zamudili izkoristiti lepo priliko, da povečamo svoj izvoz. Ni pa velesejem v Vratislavi edini primer zamujene prilike, temveč takšni primeri so že kar redni pojavi. Vzrok pa je skoraj vedno eden in isti. Organizacija razstav se navadno ne poveri onim, ki so za to najbolj sposobni, temveč onim, ki imajo tako dobre zveze, da si pridobijo ta posel. Za te ljudi ni glavna stvar razstava sama, temveč dnevnice in drugo, kar je združeno z razstavo. Zato se navadno vse delo omeji na to, da se na hitro roko nekaj zbere skupaj in da se napravi vtis, kakor da se je nekaj naredilo. Če pa se je res kaj naredilo ali ne, to je postranskega pomena. In tako nas vse te razstave mnogo veljajo, ne dajejo pa pravega haska, ker ni bilo storjeno ono delo, ki je za razstavo potrebno.

Ko je bila razstava v Parizu, so listi konstatirali, kako slabo je bil organiziran naš oddelek, iz New Yorka prihajajo podobne vesti, čeprav naš oddelek še niti ni odprt, iste neugodne vesti dobivamo sedaj tudi iz Vratislave in ne bo dolgo, ko bodo prišle tudi iz drugih krajev. Te neugodne vesti se ponavljajo leto za leto, ker se tudi najbolj pozitivne kritike

ne upoštevajo, ker se ne smatra pri nas prirediteljev razstav za delo, temveč le kot lepa prilika za ugodna polovanja v tujino. Morda skušajo redki posamezniki to splošno pravilo premagati, toda vsa njih dobra volja ne pomaga, ker je pač to pravilo premočno.

Premalo resno se dela pri nas, premalo se gleda na to, kakšne

sposobnosti imajo tisti, ki naj izvrše to ali ono delo, ker je dobra zveza še vedno glavno priporočilo. Posledica tega pa je, da se zapravljajo denar, da se zamujajo ugodne prilike in da se ne dosega napredek, ki bi se mogel in moral doseči. Ni to prvič konstatirano in bojimo se, da bo treba še mnogo podobnih konstatacij, preden pridemo do zboljšanja.

V računu bilance za l. 1938. se stavljajo aktiva te postavke: gotovina 8.715 din, vse naložbe pri denarnih zavodih 1.931.340 din, dolžniki 36.684 din, vrednostni papirji 11.150 din in inventar 13.426 din.

Na strani pasiv pa so te postavke: Neplačani računi v tiskarni (sedaj že poravnani) 952 din, stavbni sklad 2.000.000 din (letos se je povečal za 250.000 din).

Račun izgube in dobička navaja naslednje izdatke: plače 242.562 din (za 7.835 din več ko l. 1937.), upravni stroški 161.348 din, skupno znašajo vsi izdatki 403.910 din.

Na strani dohodkov pa so naslednje postavke: borzni davek 8.153 din (— 2.545), članarina 54.850 din (+ 5.000). Devizna kurtaja 307.915 (— 10.353) din, kotacije 18.900 (kakor l. 1937.), obresti od naloženega denarja 46.129 (+ 7.984), razsodiščne pristojbine 192.729 (+ 20.216) din, skupna vsota dobičkov brez prebitka iz leta 1937. v višini din 26.848 je znašala 628.678 din.

Cisti prebitok znaša din 224.767 s prebitkom iz l. 1927. pa 251.618 din. Ker se je preneslo 250.000 din na stavbni sklad, znaša bilančni prebitok 1.615'80 din.

Predlaga, da občni zbor odobri bilanco ter podeli upravne in svetovne razrešnice. (Soglasno sprejeto.)

Prihodnja točka dnevnega reda so bile

volitve.

V imenu volivne komisije je ugotovil njen predsednik dr. Božič, da je bilo oddanih 108 glasovnic, ki so se vse enako glase. Soglasno so bili izvoljeni:

v borzni svet: Karol Čeč, Ivan Jelačin, Viktor Meden, inž. Vladimir Remec in dr. Djuka Vrbanič; v finančni odbor: Ivan Gregore, Janko Jovan, Anton Kralj, Josip Ljubič in Anton Soršak;

v razsodišče: dr. Fran Loreto, dr. Aleksander Lunaček, Zane Miklave, Viktor Naglas, Anton Pauli, Franc Rus, Makso Sever, Anton Soršak, Stane Vidmar, Avgust Volk, Anton Agnola, Kristijan Čermelj, Milenko Doberlet, Henrik Franzl, Ivan Javornik, Julij Klein, Franjo Kunovar, inž. Boleoslav Likar, Adalbert Pučnik, Franc Slamič, Albin Smrkolj, Miro Vovk, inž. Zupančič.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan je predsednik dr. Slokar zaključil občni zbor.

Občni zbor Ljubljanske borze

Včeraj je bil ob 4. popoldne 14. redni občni zbor Ljubljanske borze za blago in vrednote.

Občni zbor je otvoril predsednik borze dr. Slokar, ki je konstatiral pravilno sklicanje občnega zbora in njegovo sklepčnost, ker je od 175 članov navzočnih oz. zastopanih 100. Pozdravil je vse navzočne, zlasti pa:

zastopnika banske uprave banskega svetnika dr. Borštnika, predsednika Zbornice za TOI Ivana Jelačina,

zastopnika Zveze industrijeev tajnika Danila Goriupa,

zastopnika Zveze trg. združenj tajnika dr. Pustiška,

zastopnika Društva veletrgovcev in industrijeev g. Albina Smrkolja, finančnega direktorja Avgusta Sedlarja ter zastopnike tiska, ka-

tere je prosil, da tudi v bodoče podpirajo delo in stremljenje borze.

Pred prehodom na dnevni red je predsednik dr. Slokar naglasil vdanost Nj. Vel. kralju Petru II. in vsemu kraljevskemu dvoru (živio-klici) ter predlagal, da se pošlje vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vis. knezu-naměstniku Pavlu ter pozdravne brzojavke: predsedniku vlade Dragiši Cvetkoviću, trg. ministru Tomiću, fin. ministru dr. Gjurčiću, obema slovenskima ministroma dr. Kreku in Snoju ter guvernerju Narodne banke dr. Protiću. Vse te predloge je zbor soglasno odobril. Predsednik dr. Slokar je nato podčistil spomin umrlih članov Feliksa Urbanca, inž. Rudeža ter veletrgovca Josipa Verliča.

Sledilo je naslednje

poročilo predsednika dr. Slokarja

Srečen sem, da imam priliko in čast pozdraviti člane Ljubljanske borze za blago in vrednote, ki predstavljajo elito našega slovenskega gospodarstva na vseh poljih njegovega udejstvovanja. Vsak, ki aktivno sodeluje v gospodarskem življenju, od katerega sta odvisna razmah in napredek telesne in duhovne kulture in civilizacije sveta, skratka vsak gospodarstvenik je postal v minulem letu za marsikatero izkušnjo bogatejši. Sicer opazamo že nekaj let gigantsko borbo med svobodnimi in vezanimi, dirigiranimi ali manipuliranimi gospodarskimi sistemi, opazujemo tudi in proučujemo vzroke in efekte ter eventualne končne posledice še mladega avtarkičnega gibanja, ki zadaja skrb za bodočnost. Ker se borba za gospodarsko premoč naslanja na oboroženo silo in tudi narodi vzgajajo v tem smislu, je gospodarska politika zašla v vrtnice borbe med dvema taboroma, ki sta do skrajnosti oborožena, ideološko pa si popolnoma nasprotujeta.

Največje in najvažnejše državne, narodne, vojaške in gospodarske enote na svetu so vse zapletene v nekakšen metež, iz katerega za enkrat ni moči videti izhoda. Samo oni sebi umevno je, da se manjši narodi ne morejo izogniti posledicam tega dolgotrajnega prerivanja, ki ogroža svetovni mir. Od leta 1914. naprej nismo bili do lanske jeseni nikoli tako blizu novi svetovni konfliktaciji in nevarnosti še danes ni odstranjena. Na gospodarstvo vsepovsod močno vpliva tudi skrb za vojaško pripravljenost. Kopičijo se zaloge življenjskih in obrambnih sredstev. Povsod vlada nervozno pričakovanje, nikjer ni duševnega miru in spokojnosti. Strah povzroča ogromne gospodarske izgube, vrednostni papirji kolebajo, nepremičnine se preceňujejo, zlato beži čez oceane v varnejše dežele,

cene surovin so podvržene velikiemu valovanju zaradi stalno različnega presojanja mednarodnega položaja in spreminjajočih se deviznih tečajev in plačilnih omejitev.

Tako stanje onemogoča vsako varno kalkulacijo in mora končno spraviti vsakega še tako dobrega gospodarja iz ravnotežja.

Cetudi odobravamo in s hvaležnostjo priznavamo smotrenost zunanje politike naših vlad, ki so umele odstraniti od nas neposredne vojne nevarnosti, vendar moramo ugotoviti, da naše gospodarstvo kljub temu čuti vse omenjene momente negotovosti in stalnih motenj. Kaleidoskopske spremembe vsakodnevne položaja ustvarjajo za trgovino in industrijo neznošen položaj, ki povzroča radi

Iz poslovnega poročila borznega sveta

Lesno tržišče

Negotovost mednarodnega položaja je občutno vplivala posebno še na lesno trgovino. Povsem upravičeno smo se lani bali, da bo naš izvoz lesa resno ogrožen.

V letu 1938. se je položaj v naši lesni trgovini dokaj spremenil, kajti celotni izvoz lesa iz naše države je bil lani manjši od izvoza v letu 1937., in sicer za blizu 16% po količini ter za nad 22% po vrednosti. Prav tako se je močno spremenil vrstni red naših inozemskih odjemalcev in je na prvo mesto v tabeli kupeev stopila Nemčija, na drugo Italija, na tretje Anglija, na četrto Madžarska, na peto Grčija, na šesto Argentina itd. Vrstni red glede višine našega lesa pa je bil v letu 1937. nekoliko drugačen, namreč prvo mesto je zavzemala Italija, njej je sledila Anglija in šele tej

Nemčija. To je dokaz več, da so bile lani najboljši odjemalci našega lesa predvsem države, s katerimi imamo klirinško plačevanje. Nasprotno pa je naš izvoz v Anglijo, kjer je neomejena možnost plačevanja v dobrih devizah, nazadoval lani za skoro 50% v primeri z letom 1937. Ta znatni padec je pripisati predvsem dejstvu, ker so naši izvozniki morali prodajati Narodni banki večji del deviz po določenem tečaju in smo baš zaradi tega bili prisiljeni nuditi naše blago na inozemskih tržiščih po znatno višjih cenah ter nas je tako konkurenca z lahkoto izpodrinila. Čim pa je proti koncu leta Narodna banka znižala odstotek deviz, ki so jej morale biti prodane, je takoj nastalo živahnije povpraševanje po našem lesu in če bo Narodna banka v tej

smeri šla še dalje, je letos pričakovali znaten porast izvoza našega lesa v Anglijo.

Vse leto 1938. je naš izvoz v klirinške države, t. j. predvsem v Nemčijo in Italijo, zelo trpel zaradi visokih klirinških saldov, ki jih nismo mogli lani izdatno znižati niti z znatnimi nakupi raznih industrijskih izdelkov; preostajala je le še omejitev izvoza. Tako se je zgodilo, da so klirinške države, predvsem Nemčija, izdajale čedalje manj uvoznih deviznih dovoljenj in s tem močno zavrle naš izvoz. Posebno nasproti Italiji se je naš klirinški saldo vedno bolj in bolj zniževal; s tem smo dosegli že znatno krajšo čakalno dobo.

Ugodno pa se je lansko leto razvijal naš izvoz lesa na Madžarsko, kamor je zlasti Slovenija prodala precejšnje količine, ker je velik del blaga lahko dobavila po cenejši vodni poti, t. j. po Dravi. Pri

tem moramo omeniti, da smo lani izvozili tudi v Grčijo nekoliko več lesa kakor v letu 1937., predvsem desk in tramov.

O izvozu lesa iz Slovenije ni mogoče dobiti prav točnih podatkov, vsekakor pa lahko trdimo, da je bil odstotek nazadovanja vrednosti iz naših krajev izvoženega lesa še znatno večji kot za vso državo, in sicer iz več vzrokov, pa tudi zaradi tega, ker je bila Slovenija pri podeljevanju kontingentov za mehki rezani les redno znatno prikrajšana. Povsem naravno, da je imelo to zmanjšanje izvoza našega lesa občuten vpliv na splošni gospodarski položaj v Sloveniji, kjer živi preko 20% prebivalstva posredno ali neposredno od proizvodnje lesa in lesnih izdelkov.

Iz teh ugotovitev sledi, da je bilo 1938. leto skrajno neugodno za naše gozdne gospodarje. Predvsem nam je treba novih odjemalcev. Z velikim zanimanjem razmotirajo naši izvozniki o možnosti izvoza lesa v Španijo, kjer bo potreba gotovo zelo velika; le žal, da še niso bili likvidirani računi za svojčas dobavljeni les. Najprej bo treba urediti to vprašanje in poskrbeti, da pridemo na španski trg kolikor bolj mogoče kot direktni izvozniki. Drugo važno tržišče bi bil za nas francoski trg, kamor zadnja leta že skorajda nismo več izvažali, v glavnem zaradi devalvacije francoskega franka ter neugodne trgovinske pogodbe, ki pa se je sedaj izboljšala. Žal pa Slovenija tudi sedaj ne bo prišla toliko v poštev, ker bodo mogli izkoristiti ugodnosti nove trgovinske pogodbe predvsem izvozniki trdega lesa in pa bosanski izvozniki mehkega lesa, ki imajo velike količine precizno izdelanega blaga v enotnih tipah, dočim je pri nas v Sloveniji izdelava blaga, posebno mehkega lesa, še vse preveč prilagojena običajem italijanskega trga.

Končno je omeniti, da bo priključitev Avstrije in Sudetov k Nemčiji gotovo veliko vplivala na to, kakšen bo naš bodoči izvoz vseh vrst lesa v Nemčijo, ker imata obe ti dve deželi velike gozdne komplekse, in sicer največ mehkega lesa.

Glede izvoza lesa posebej iz Slovenije omenimo, da je bilo stanje skoraj vse leto 1938. enako, t. j. v znaku popuščanja. O naši domači produkciji in trgovini bi bilo treba podrobneje navesti tole:

Brusni les.

V letu 1938. smo producirali tega blaga znatno manj. Zastoj nasproti 1937. letu je pripisovati predvsem dejstvu, da so dajali inozemski odjemalci malo uvoznih dovoljenj, da so bile zaloge še iz prejšnjega leta znatne in da so kupci zaradi deloma kritih potreb pritiskali tudi na ceno.

Tesani les.

Produkcija tramov, tramičev in bordonalov je bila kot običajno tudi lani izmed vseh vrst blaga največja in tudi kupčije so bile zadovoljive. Izvoz tramov je bil prilično dober, le tramiči-filerji so zopet zastajali. Glavni odjemalec naših tramov je bila Italija, potem Libija, Tripolis, Grčija in deloma tudi Albanija. Nemčija je kazala stalno veliko zanimanje za naše trame, vendar kupčij ni bilo nobenih. Tudi Madžarska je uvažala precejšnje količine tesanega lesa. Veliko tega blaga so porabili tudi domači trgi v južnejših krajih naše države, pri čemer je bil večji del poslan po vodni (kot neprijemno cenější) poti, ker je železniška tarifa še vedno občutno visoka. Seveda pa so pri tem trpeli škoda kraji, ki ne leže ob vodni poti; kajti zaradi voznine niso mogli konkurirati. Lanska stavbena sezona je bila zelo živahna, zaradi česar smo tudi sami doma porabili znatne količine tesanega blaga.

Mehki rezani les.

V primeri z letom 1937. smo producirali tega blaga znatno manj. Rezali smo v glavnem običajno štirimetrsko blago, katerega kupuje slej ko prej največ Italija. Tudi Nemčija je tako blago naročala, vendar je kljub splošnemu povečanju izvoza iz naše države odpadel na Slovenijo le majhen del dovoljenj. Za zalogo pri sedanjih dragih režijskih stroških nismo rezali, pač pa le po fiksnih naročilih. V splošnem so cene nekoliko popustile, kar sta povzročila znatni pritisk iz svobodnih trgov in pa padec tečaja nemške marke. Blago v angleških colah smo lani izdelovali le v neznatnih količinah. — Inozemski kupci so v letu 1938. precej iskali borovino in mecesen, deske, kakor tudi morale za izvoz v Italijo, Malto in Bombay; zahtevali so prvovrstno izdelavo in za to nudili zelo ugodne cene. — Lansko leto so bili za boji naš važen in velik izvozni produkt. Industrija zabojev pa je v Sloveniji po večini že kartelirana.

Bukovina.

Pred sankcijami so naši mali in srednji producenti prodali zelo veliko rezane bukovine, zlasti testonov, tavolet in paconov v Italijo, oziroma v njene kolonije. Potem so začeli uporabljati domačo bukovino. Po ukinitvi sankcij smo zatrdno pričakovali, da se bo naš izvoz bukovine izboljšal, toda pokazalo se je, da v tej produkciji nimamo več izgledov. Izvoz te vrste blaga je skorajda povsem prenehal. Sicer še prodajamo prvovrstno bukovino v Anglijo, a le v malenkostnih količinah in samo prvovrstno blago, ki zahteva boljše strokovne obdelave; za tako blago pa prihajajo v poštev le moderno urejeni obrati. V ostalem je bil položaj tako nezadovoljiv kot predlani in je Španija še edino upanje, da se bo izvoz bukovine mogel poživiti.

Hrastovina.

Medtem ko je bilo še predlani stalno povpraševanje po hrastovini, tega za 1938. leto žal ne moremo trdit, ker je v tej vrsti sicer splošno iskanega lesa lani nastal zastoj. Izvoz v Italijo se je znatno zmanjšal zaradi tega, ker so začele italijanske tvornice vagonov uporabljati mecesnov les namesto hrastovine, dočim smo v druge države izvozili nekaj manj kot leta 1937. Zelo težko je bilo plasirati bouse in neobrobiljeno rezano blago sploh, vedno pa smo lahko vnovčili dobro izdelano hrastovino. Nemčija, ki je posebno pri nas kupovala zelo velike količine friz, je lani določila tako nizke cene za to blago, da smo mogli izvoziti le zelo majhne količine, kar je povzročilo občuten padec cen ter zastoj v produkciji. Verjetno pa je, da je Nemčija, naš dosedanj glavni odjemalec, dala za uvoz te vrste blaga zato tako majhno število deviznih dovoljenj, ker ji primanjkuje deviz in ker ji ta produkt ni tako potreben kot n. pr. rude in življenjske potrebščine. Razen tega pa je bržkone znatno popustila tudi gradbena živahnost tako v Nemčiji kakor v Italiji in je bila zato tudi manjša potreba po hrastovini za stavbe. Naš izvoz hrastovine v Anglijo in na Madžarsko je bil nespremenjeno malenkosten. — Nasprotno pa je bilo lani zelo veliko povpraševanje po hlodih za izdelovanje furnirja. Inozemski kupci so jemali tudi blago, ki je le delno sposobno za rezanje furnirja; nudili pa so še razmeroma zelo ugodne cene.

Železniški pragovi.

Kakor predlani so tudi v letu 1938. večji del produkcije pragov konsumirale naše državne železnice. Po tej vrsti blaga je bilo še dokaj živahno povpraševanje zlasti v prvi polovici lanskega leta in v polnem razmahu je bila pri nas produkcija tako hrastovih kakor bukovih in deloma tudi borovih železniških pragov. Za hrastove

pragove je bila najboljši odjemalec Nemčija in Nizozemska, za bukovne pa Madžarska. Z odredbo, da se smejo plačevati hrastovi pragovi le v svobodnih devizah in ne v kliringu, pa je nadaljnji izvoz hrastovih pragov v Nemčijo prenehal. To je bil nov udarec za našo lesno industrijo, ker je imela baš Slovenija pri izvozu hrastovih in bukovih pragov znaten dohodek. Izvoz pragov v dimenzijah, kakršne zahteva belgijski trg, se tudi lani ni mogel poživiti, in sicer iz istih vzrokov kot v letu 1937. Razen borovih pragov smo lani izdelovali tudi mecesnove, toda kupčije le ni bilo.

Plemeniti les.

Kolikor velja produkcija plemenitega lesa v Sloveniji, smo lani dobro izdelano blago z lahkoto plasirali doma kakor v inozemstvu, in tudi cene smo dosegli ugodne. V pretežni večini so kupci iskali okrogel furnirski les, tako oreh, jesen, javor, brst, hrusko itd. Oreh smo lahko prodali samo v neklirirski državi in še v te le s posebnim dovoljenjem. Druge vrste furnirskih hlodov smo pa izvažali predvsem v Avstrijo in Nemčijo, dalje nekaj v Italijo in na Madžarsko. Tudi domači trg je pokazal veliko zanimanje za to blago, ker se je ravno zadnje leto furnirska industrija pri nas po-

večala in izboljšala, tako da nismo več odvisni od uvoza izdelanega furnirja. V ostalem pa je bil položaj na tem tržišču lani nespremenjen.

Produkcija drv

Je leta 1938. zelo narasla in je bila po kakovosti precej dobra. Pri nas so lani posebno kupovali južni kraji, in sicer bukovna drva; prodali smo skoro vse zaloge pripravljenega blaga po razmeroma zadovoljivih cenah. Cene drv so tudi lanske poletje do začetka jeseni rastle in začele popuščati šele po sezoni. Zaradi mile zime se cene tudi pozneje niso dvignile in še sedaj leži po skladiščih nekaj zalog drv zimske sečnje, ki so skoro brez cene. Verjetno je, da bodo cene drv ostale tudi v bodoče na sedanjih višini.

Oglja

predvsem bukovega, smo lani veliko več producirali nego predlani, ker ga je poleg drugih interesentov začela kupovati še Nemčija, ki ga potrebuje zelo veliko za svojo kemično industrijo; seveda pa smo največ oglja izvozili na Madžarsko. Ker je poleg tega veliko oglja porabila tudi naša domača industrija, so cene narasle v primeri z letom 1937. ter se zadovoljivo razvijajo.

Žitno tržišče

Žetev pšenice v prošli sezoni se je pričela že konec meseca junija 1938. in je bila rekordna. Kvaliteta je bila v severnem delu dunavske banovine odlična, čeprav je bilo med to pšenico tudi nekaj profilik pšenice. V ostalih krajih je bila pšenica po hektolitrski teži sicer zelo dobra, vendar jo po kvaliteti prištevajo le med merkantilno blago. Kupčija za novo pšenico se je razvijala popolnoma pod vplivom cen, določenih od Prizada; toda bile so baš tedaj razmeroma precej visoko nad svetovno pariteto in se ni splačalo špekulirati z nakupovanjem nove pšenice, ker ni bilo nikakršnih izgledov na dobiček. Nasprotno pa je začela mlinska industrija v novi sezoni z ozirom na dobro in obilno žetev pšenice izkoristiti maksimum kapacitet. Pri tem jo je podpiralo dejstvo, da so bile zaloge stare letine v prehodni dobi porabljene. Čeprav so bile cene Prizada za novo pšenico visoko nad svetovno pariteto, ni ta okolnost prav nič ovirala nadaljnjega dvigovanja cen, kar so povzročile politične prilike, ki so ustvarile izrazito house-orientacijo tako pri producentih, kakor tudi pri konsumentih in ni nikogar motilo dejstvo, da je bila tedaj cena pšenice na svetovnih tržiščih katastrofalno nizka. Ta pojav je trajal do začetka oktobra leta 1938. Po znani konferenci v Monakovem se je promet s pšenično moko temeljito spremenil. Živahno trgovanje je na mah popolnoma prenehalo in zastoj je bil vse do konca l. 1938. tako izrazit, da še ne pomnimo takega padca kupčij in tako majhne porabe pšenične moke. Trgovci in peki, ki so v vznemirljivih dnevih začeli kupčije z moko za dobavo v poznejših terminih, so mogli te kupčije le deloma realizirati, večinoma pa so zaključke stornirali. V zvezi s to stornacijo zaključkov je bila seveda za kupca vedno tudi občutna izguba. Zaradi padanja cen na žitnih tržiščih je bilo tudi Privilegirano izvozno društvo za izvoz poljskih pridelkov (Prizad) primorano revidirati svoje odkupne cene.

Znižanje cen je težko vplivalo na razvoj kupčij, ker so konsumenti nakupovali le najpotrebnejše količine. Žitna trgovina in trgovina s pšenično moko je imela že sama po sebi izredno težko stališče zaradi nastalih mednarodnih političnih prilik. Njeno delovanje pa je pri vsem še oteževala akcija za prehrano pasivnih krajev, ki je bila v polpretekli dobi uvedena na

ta način, da so občine dobivale dovoljenja (uputnice), s katerimi so lahko od poljubne nakladalne postaje prevažale koruzo, pšenico ali moko do postaje svojega domicila. Na ta način so občine dobivale blago za 1.500 do 2.500 dinarjev pri vagonu ceneje kakor trgovci. Tak način preskrbovanja siromašnega prebivalstva je bil popolnoma zgrešen, ker se občine niso mogle ozirati na one revne sloje, ki so podpore resnično potrebni temveč so začele razprodajati blago-onim, ki so imeli denar, da so blago lahko tudi takoj plačali. Tako se je zgodilo, da pravega namena, t. j. preskrbe siromašnih slojev z živili, tudi s prevoznimi olajšavami ni bilo mogoče doseči.

V legalno trgovino z žitom in mlevskimi izdelki se je naenkrat vpletla ilegalna trgovina, ki ne plačuje nobenih davkov in je z uživanjem privilegija za znižani železniški prevoz pričela uničevati našo trgovino z moko in žitom. To ilegalno trgovanje občin pa je v

Efektno tržišče

Promet z efekti je nazadoval za 170.000 din ter dosegel skupno komaj vrednost 787.000 din.

Tečaj državnih papirjev so se v letu 1938. povprečno zboljšali.

Devizni promet na domačih borzah je znašal lani 35 milijarde din ter je padel za 42 milijonov din. Padec je posledica neugodnega razvoja devizne situacije ter znatnega pasivuma v trgov. bilanci.

Na ljubljanski borzi so devizni zaključki narasli za 18,5 na 395 milijonov din. Najživehnejši promet je bil v decembru, ko je dosegel

Ljubljanski velesejem

od 3. do 12. junija 1939.

45. razstavna prireditel

600 razstavljalcev iz 12 držav. Najraznovrstnejše blago. Posebne razstave: Pohištvo. Avtomobili. Narodne vezenine.

Polovična voznina na železnici. Pri postajni blagajni kupite rumeno železniško izkaznico za din 2.—. Zrebanje vstopnic za dobitke v vrednosti okrog din 100.000.—

škodo ne samo žitnim trgovcem in mlinski industriji, temveč tudi državnim blagajni, katero tak način poslovanja občutno obremenjuje. Siromašni sloji, ki so podpore resnično potrebni, pa od takega poslovanja občin prav ničesar nimajo, temveč so prepuščeni samim sebi in so odvisni od darežljivosti svojih soobčanov.

Ze od nekaj je bila skrb vsake vlade, da je preskrbovala siromašne sloje z živili, in želeli bi bilo, da se akcija za prehrano revnega prebivalstva tudi v bodoče vrši, toda na način, ki bi resnično koristil siromašnim slojem ter ne na škodo žitni trgovini in mlevski industriji. Kajti nikakor ni socialno pravično, da bi imoviti sloji na škodo državne blagajne in na škodo žitne trgovine ter mlevske industrije kupovali preko občin koruzo in pšenično moko, ki je namenjena izključno za preživljanje revnih občanov.

Svetovni presežek pšenice za leto 1938. je rekorden in so cene v primeri z letom 1937. nazadovale za 50 do 60 odstotkov. Predvidevajo, da bo do nove letine 1939 ostalo okrog 300 milijonov metrskih centov pšenice neprodane, kar bo zelo neugodno vplivalo na razvoj cen. Tako bo žitni trgovini in mlinski industriji pretila nova težkoča, katero bo trgovina težko premagala, ako ne bo pri odločitvah čimteljih več uvidnosti in če ne bo znagnalo nazarjanje, da je legalna žitna trgovina in mlevska industrija neobhodno potrebna ter da nikakor ne gre ubijati njeno delavnost z uvažanjem ilegalne in splošnosti škodljive trgovine.

vsoto 512 milijona din, najmanjši pa v februarju, ko je znašal le 174 milijona din.

V valutah ni bilo lani nobenih zaključkov niti notič.

Blagovno tržišče kaže bolj ugodno sliko. Promet z blagom je dosegel 4425 vagona v vrednosti 6.286.115 din in je narasel po količini za 1525 vagona, po vrednosti pa za 28 milijona din. Večina tega prometa odpade na les (370 vagonov v vrednosti 52 milijona), na zaključke v žitu in mlevskih izdelkih pa 725 vagona v vrednosti 11 milijona din.

Prvi izvoz češenj iz Jugoslavije se je pričel 10. maja, ko je odšlo v Budimpešto 384 kg.

Iz Aten poročajo, da je vodja angleške gospodarske delegacije že odpotoval, ker so se pogajanja ugodno zaključila. Pogodbo bodo podpisali v Londonu, kamor odpotuje v kratkem vpliven član grške vlade.

Ameriške zedinjene države so odobrile Nikaragui posojilo dveh in pol milijona dolarjev za ureditev prometnega omrežja.

V Galacu in Braili dobi Nemčija svobodno ceno. Nemška prometna delegacija je že dospela v obe luki, da uvede potrebna dela.

Cena živega srebra je padla v Londonu od 17,18 na 16,4 za 75 liber, ker je Italija prodala večje množine, da bi dobila potrebnih deviz.

Delajte za napredek trgovskih organizacij!

Zunanja trgovina

Takse za izvoz lesa v Francijo in Alžir so določene za navadni les iglavcev, rezan ali tesan, na din 2 za tono, listnati les rezan ali tesan din 4, za celulozo din 1 za stot. Plačujejo se s taksnimi znamkami.

Za uvoz svilenege papirja je izšel poseben pravilnik, ki dovoljuje uvoz tega papirja za industrijo le, kolikor ni uporabljen za cigaretni papir. Uvozniki morajo vložiti za vsako dobovo prošnje, uporabljivost pa določa glede papirja kot zaobale carinarnica, glede uvožnega papirja samega pa kemični laboratorij uprave monopolov. Za svileni papir se šteje vsak papir s težo manj ko 30 g za kvadratni meter.

Na Dunaj je dovoljen ta teden izvoz 15 vagonov naših prašičev ali 750 glav. Od tega izvozijo zadruge 400 glav.

Politične vesti

Angleški kralj bo imel danes v Winnipegu (v Kanadi) po radiu važen govor, namenjen vsemu svetu.

Nas ženevski poslanik dr. Subotić je obiskal zun. ministra Bonnetta in Halifaxa. Govoril se, da bo imenovan za poslanika v London namesto dosedanjega poslanika Kasilolca.

Angleški listi upajo, da se bo lord Halifax vrnil iz Ženeve s končnim predlogom o paktu vzajemne pomoči med Anglijo in Sovjetsko Rusijo, ki bo združen z vsemi danimi jamstvi za vzhodne države.

Na zasedanju sveta Zveze narodov je dal lord Halifax izjavo, da je morala Anglija ponovno zavzeti strožje stališče proti metodi sile. Vse sklenjene pogodbe v ta namen pa bo sporočila Zvezi narodov. Gre tudi za revizijo elementov, ki naj zagotove praktičen mir. Danes se vrne Halifax v London, kjer bo takoj poročal o svojih posvetovanjih z Bonnetom in Majskim.

Tudi francoski zunanji minister Bonnet je naglasil, da so vsi sklepi zapadnih velesil v skladu z načeli Zveze narodov.

Vojaški pakt med Italijo in Nemčijo je bil podpisan v ponedeljek v Berlinu ob Hitlerjevi navzočnosti. Pogodba ima 7 členov in določa skupni nastop v vseh vprašanih evropskega kontinenta. V primeru potrebe se takoj nudi zaveznici vsa politična in diplomatska pomoč, če pa bi se zapletla v vojno — takojšnja vojaška pomoč. Po potrebi se sodelovanje poglobi vojaško in gospodarsko, da kar se ustanove stalni odbori pod predsedstvom zunanjih ministrov. Že zdaj se podpisnici zavezujejo, da vodita vojno skupno in sklepata mir samo v popolni soglasnosti. Ti odnosi naj veljajo tudi za druge zaveznice. Prva doba tega pakta se določa na deset let, nakar se s pravočasnim sporazumom podaljša.

Grof Ciano in Ribbentrop sta dala ob podpisu ločeni izjavi, ki v bistvu obe naglašata, da je ta pakt odgovor demokratskim politikom, ki ženejo ljudi v vojno in si izmišljajo najkompliciranejši dvomne sisteme paktov, da bi obkolili Italijo in Nemčijo. 150 milijonov Nemcev, Italijanov in njihovih prijateljev je blok, ki je nepremagljiv, in vsi so ponosni, da so pod vodstvom Hitlerja in Mussolinija. Oba naroda sta se postavila na čelo Evrope, da bi ohranila osnove svoje tisočletne kulture sredi razpadajočega sveta, za trajen mir in da odločno branita svoje življenjske pravice ter pravice napredka, ki ne morejo nikoli zastarati.

Uvodni del pakta poudarja zvestobo dosedanjim uspešni politiki osi in skupni napor za ohranitev miru, da bi se ohranili temelji evropske kulture.

O razdelitvi interesnih sfer je bila sklenjena posebna klavzula kot dodatek k paktu, ki pa ne bo objavljena. Z njo se priznava Italiji vse sredozemsko območje.

Po podpisu pakta je priredil Hitler banket na čast italijanske delegacije v svoji hiši, ki sta se ga z nemške strani udeležila tudi Papen in rimski poslanik Mackensen. Ciano in Pariani sta obiskala berlinski magistrat, kjer so jima poklanjali častne darove kot gostoma Berlina. V torek je bil nato banket pri Ribbentropu, nakar so gostje odpotovali v Kiel na ogled nemške vojne mornarice.

Grof Ciano se je že včeraj vrnil v Rim. Na berlinskem kolodvoru se je poslovil od njega minister Ribbentrop.

Francosko in angleško časopisje prinaša krepke ocene nemško-italijanskega vojaškega pakta, pri katerem se mu zdi, da je bila morda važnejša objava, s katero da hoče os prestrašiti demokratske narode. Toda teh metod se že privadili in ta pakt ni nič več kot oni iz l. 1914.

V Gdansk je prišlo ta teden do več incidentov, razbita je bila poljska carinarnica v Pieklu, pri čemer je padel vodja napadalcev. Pomočnik poljskega generalnega komisarja Pietkowski pa je bil napaden in so napadalcem zaplenili avto.

Poljska vlada je poslala predsedniku senata v Gdansk dve protestni noti, v katerih zahteva preiskavo o dogodkih in odškodnino ter jasno izjavo o garancijah za varnost Poljakov v mestu.

Gdanski senat je dal Poljski s posebno noto zadoščenje za napad na carinarnico in zaježil nemoteno delovanje poljskih uradov. Carinarnica je začasno nameščena v vagonu.

Gdanski tiskovni urad pa pravi v svojem poročilu o incidentih, da je poljski šofer brez vzroka ustrelil meščana Grünberga in je zato

predsednik senata Greiser vložil pri predstavniku Poljske protestno noto.

V Parizu sodijo, da bodo vedno pogostnejši incidenti v Gdansk pospešili sklenitev sporazuma zapadnih velesil z Rusijo.

Svet Zveze narodov je pozval visokega komisarja Gdanska Burckhardta, da se vrne v Gdansk na svoje mesto in poskuša doseči pomirjenje.

V Ženevo sta odpotovala dva zastopnika Arabcev, da dosežeta uvedbo preiskave o ravnanju angleške vojske v Palestini.

Angleška spodnja zbornica je odobrila palestinsko politiko vlade.

Konferenco zaradi bolgarskega vprašanja na Balkanu predlaga Turčija. Udeležita naj se konferenca tudi Grčija in Romunija.

Predsednik Portugalske Salazar je dal o priliki odhoda vojaške mi-

sije v Anglijo izjavo, da bo njegova država ostala zvesta glavnim življenjskim stebrom: srčnim vezem z Brazilijo, prijateljstvu s Španijo in sodelovanju z Anglijo. Pohvalil je tudi delovanje angleške vojaške misije na Portugalskem.

Poljski londonski poslanik Raczinsky se po posvetovanjih z Beckom v Varšavi vrne spet v London.

Bodočnost šterlinškega bloka in nastajanje dolarškega

Iz Kjebenhavna poročajo o vzne-
mirjenju zaradi možnosti inflacije
v Angliji, ki je narasla kljub po-
mirljivim trditvam zakladnega mi-
nistra Simona že zaradi izrednih
vojnih kreditov, ki grozijo z raz-
bitjem šterlinškega bloka. Potreba
na posojila do 400 milijonov šter-
lingov v enem letu morajo nujno
povzročiti znatno zvišanje cen. Te
vesti je še ojačil članek profesorja
Keynesa v »Times-u«, ki zahteva
preureditev vsega gospodarstva po
vzorec totalitarnih držav s kon-
trollo nad industrijsko proizvodnjo,
ustalitev, mezdne ravni, strogo
kontrolno cen itd.

Vprašanje pa je, ali so taki
ukrepi v Angliji izvedljivi in če
bi zadostovali, da se prepreči no-
tranji in zunanji padec funta, ker
bi bil izenačevalni valutni fond
pod izrednim pritiskom, ki ga dol-
go ne bi mogel vzdržati. Švedski
nac. ekonom prof. G. Cassel pravi,
da je po primeru Nemčije razvid-
no, da vzdrži diktatura proti infla-
ciji le toliko, dokler more zmanj-
šati konsum. Ni pa gotovo, kako
daleč bo še mogla s to regulacijo
konsuma. Demokratične države
imajo za to še manj možnosti, An-
glija bi se težko obranila inflacije.
Skandinavske države so zaradi

svojih vezi s funtom zelo prizade-
le od njegovega razvoja. Že ob in-
flaciji 1936. leta je prof. Cassel za-
hteval opustitev visokega tečaja
funta (1940 krone). Vlade so to
odklonile, češ da se življenjski
stroški ne bodo povečali. Od leta
1936. do 1939. pa so vendar na-
rasli in je indeks skočil s 156 in
168 točk (za april 1939). Vpliv zu-
nanjih inflacij bi bil torej za šved-
sko lahko izredno nevaren. Ver-
jetno je, da bodo skandinavske
države pričele proučevati svoj iz-
stop iz šterlingovega bloka takoj,
ko bi se pokazali v Angliji večji
znaki inflacije. »Göteborgski trgo-
vinski in pomorski listi« predla-
gajo izstop iz šterlinškega in pri-
ključitev švedske krone na dolar-
ski blok. S tem bi se zagotovil ne-
pretrgani promet z Ameriko in
tudi z Nemčijo. Z Anglijo je trgo-
vina utrjena vsaj za dobo oboro-
žitve, ko so ji nujno potrebne
švedske surovine, ki jih plačuje
po švedskih cenah. Izgubo bi ime-
la ob dvigu krone samo državna
banka, ker je pravkar nakupila
več funtov po 1940 krone. To pa
bi lahko poravnala s prepisom
zlate rezerve na tržno ceno zlata.
Zlato velja trenutno 1 kg 4650
kron, računa ga pa banka v re-
zervah po 2480. Tudi majhna zgu-

ba bi pa bila priporočljiva, če se
s tem vse prebivalstvo reši pred
inflacijo in padcem življenjske
ravnj.

Težje je to vprašanje za Dan-
sko, Norveško in Finsko; pri teh
bi z oslavitvijo funta zastal ves
angleški promet in tudi brodar-
stvo, ker se prevoz plačuje v fun-
tih. Tudi sta šilinska krona in šil-
inska marka teh držav bolj gib-
ni. Nevarnost za draginjo na no-
tranjih trgih bi pa veljala vsem in
zato je pričakovati, da se bodo te
države združile za novo valutno
orientacijo v skupno akcijo.

(Po »Nat. Zeitung«, Basel.)

K temu poročilu pa bi bilo tre-
ba pripomniti naslednje: Keynes
je znan teoretik, ki uživa po vsem
svetu največji ugled. Njegove teo-
rije so vedno silno zanimive, a
življenje se vedno ne ravna po
njih. Posebno v zadnjih letih se
zelo mnogokrat dogaja, da bi se
po vseh narodnogospodarskih nau-
kih in teorijah morala ena ali
druga stvar izvršiti na določen na-
čin, pa se izvrši čisto drugače. Za-
to je treba tudi napovedi o bodo-
čnosti šterlinškega bloka sprejeti z
rezervo. Možno je, da se tako zgo-
di, a more biti tudi drugače.

Angleška trgovina na Balkanu

Kakor je splošno znano, se trudi
Vel. Britanija razširiti svojo trgo-
vino z vsemi tremi državami, ka-
terim je britanska vlada garanti-
rala politično neodvisnost. Romu-
niji je ponudila 5.000.000 funtov
posojila po 6 1/2%. Toda v Romu-
niji je dobro znano, da je Turčija
dobila lani posojilo 24.000.000 fun-
tov po znatno nižjih obrestih. Ra-
zen tega je že kralj Karol pri ob-
isku v Londonu izjavil, da bi po-
trebovala Romunija 10—15 mili-
jonsko posojilo.

Sicer ni verjetno, da bi se vsota
ponujenega kredita zvišala, pač
pa ji bodo najbrže znižali obresti.
Vendar so romunski zastopniki
precej razočarani. Omenjeno 5 mi-
lijonsko posojilo se ima porabiti
za nakup orožja, sprahujejo pa,
odkod naj vzamejo denar za na-
kup surovin.

Težave so nastale tudi glede
določitve izmenjavnih cen pri raz-
nih izvoznih predmetih. Angleži
zahtevajo posebne cene za vsako
vrsto blaga (nafta, pšenica, les),
Romuni pa se bojujejo, da bi v tem
primeru Nemčija zahtevala para-
lelne popravke. Kar se tiče iz-
voza nafte, je splošno mnenje, da
prizadete angleške trdke zavze-
majo bolj neppustljivo stališče,
kakor so ga zavzemali nemški za-
stopniki.

Zaradi dolgih pogajanj v Ro-
muniji je moral vodja angleške
komisije v Romuniji, sir Frede-

rik Leith-Ross, ponovno odložiti
svoj odhod v Atene, končno pa je
le odpotoval. O stanju pogajanj z
Grčijo ni še nič točnega znano,
vendar se govori o posojilu dveh
milijonov funtov za oboroževanje
in uvoz industrijskih izdelkov.

Londonska trgovinska zbornica
se že nekaj časa trudi povečati
trgovinske stike med Vel. Brita-
nijo in Jugoslavijo. Kakor je zno-
mo, sta bili že ustanovljeni Ju-
goslovansko-britanski trgovinski
zbornici v Beogradu in Zagrebu
in Londonska trgovinska zbornica
je ustanovila poseben osek za
anglo-jugoslovansko trgovino, či-

gar člani bodo imeli več konfe-
renc s člani Jugoslovanske trgo-
vinske zbornice. V kratkem se
pričakuje, da bo delegacija ju-
goslovanskih gospodarstvenikov ob-
iskala London in začela razgovore
o tem, kako bi se najbolje dali
poglobiti trgovinski stiki med obe-
ma deželama. Angleški listi z za-
dovoljstvom ugotavljajo, da je Wa-
les že prejel naročilo za dobavo
100.000 ton koksa Jugoslaviji. To
je prva ponudba te vrste in si jo
razlagajo s tem, da ima Jugosla-
vija nemara nekaj težav, da na-
domesti one predmete, ki jih je
doslej dobivala iz CSR. Čeprav
bo nemara težko zadovoljiti ta
povpraševanja, jih vendar pozdrav-
ljajo kot znak oživljajočih se trgo-
vinskih stikov.

Mednarodni gospodarski položaj

Letno poročilo Banke za med-
narodna plačila vsebuje mnogo
točk, ki so gospodarsko izredno
važne. Zanimivo je, da kljub skoraj
neprekinjeni politični napeto-
sti, kljub begu kapitala iz Evrope
in naraščajočim izdatkom za oboro-
ževanje v skoraj vseh državah
razvoj svetovnega gospodarstva ni-
kakor ni tako mračen, kakor bi
človek pričakoval.

Na prvem mestu med ugodnimi
znaki gospodarskega razvoja mi-
nulega leta je treba omeniti gospo-
darsko zboljšanje v Združenih dr-
žavah, ki se je začelo v juniju in
se pokazalo v ostrem dvigu vred-
nostnih papirjev in v povečani
proizvodnji. Kakor navadno, je to
zboljšanje v Združenih državah
ugodno vplivalo tudi na vrsto dru-
gih dežel, kar se je spet odražalo
v mednarodni trgovini. Kakor pravi
omenjeno poročilo, je hitremu
padcu v prvi polovici leta sledil
jeseni precejšen dvig, ki se še na-
daljuje.

Glede mednarodnih financ za-
govarja poročilo večjo prožnost v

uporabi oficialnih diskontnih mer
po centralnih bankah. Pri oficial-
nih in neoficialnih embargih je
vedno težko doseči spremembo
politike, medtem ko se da izvesti
redukcija bančnih obresti v vsakem
ugodnem trenutku. Čeprav so kre-
ditne operacije zelo ovirane po
vseh mogočih omejitvah, je ven-
dar precejšnje število držav sku-
šalo oživiti zunanjo trgovino in
Banka za mednarodna plačila je
sama pomagala z dajanjem neka-
terih olajšav za finansiranje trgo-
vinskih transakcij.

Poročilo omenja izgube zlata, ki
jih je utrpel angleški urad (Bri-
tish Exchange Equalisation Acco-
unt), in ki so znašale v teku leta
1938. okrog 200 milijonov funtov,
večinoma za izvoz v Ameriko. Te
izgube so pritisnile na londonski
trg in povišale ceno zlata v no-
vembu na rekordno višino 150 šil-
lingov za unčo. Zaloge zlata so se
v celoti to leto povečale od 20 na
40 milijonov funtov. V prvih me-
secih tekočega leta pa je nekaj te-

ga zaklada bilo porabljenega za
konverzije, posebno v dolarjih.

Glavni problem mednarodne tr-
govine je po tem poročilu, da se
v vseh državah najde pravo raz-
merje med proizvodnjo za domačo
porabo in proizvodnjo za izvoz,
pri čemer je treba to prilagoditi
potrebam izvozne dežele, ki so se
utegnile pod vplivom povečane
domače proizvodnje občutno spre-
meniti. Kakor kažejo dogodki, niti
težnja po povečani avtarkiji ni
zujno v nasprotju s poglobitvijo
mednarodne trgovine.

Najbolj pereč problem za vsako
državo pa, v kateri se pojavi vpra-
šanje produktivne kapacitete, je
odvajanje proizvodnje od njenega
naravnega namena, da služi kon-
sumentu, kar mora nujno vplivati
na splošni življenjski standard.
Kakor hitro ni mogoče plačati ne-
gospodarsko proizvodnjo iz čiste-
ga dobička gospodarske dejavnos-
ti, se mora življenjski standard
nujno znižati. Psihološki in soci-
alni učinek je lahko dokaj razli-
čen, ali se kupna moč slabi z in-
flacijo, s povečanjem davčnih bre-
men ali z notranjimi posojili — a
gospodarski učinek je v vsakem
primeru enako neugoden.

Stanje Trgovskega bolniškega in podpornega društva

Nedeljski zastopniški zbor TBPD,
ki se ga je udeležilo 36 od 54 de-
legatov, je pokazal vztrajno napre-
dovanje društva in predvsem tudi
priznanje, katero zasluži v javnos-
ti kot ena glavnih zavarovalnih
ustanov. Vodil je občni zbor pred-
sednik Erle Gombač. Iz njegovega
poslovnega poročila je razvidno,
da je število zavarovancev TBPD
naraslo lani na 10.092, v višjem
zavarovanju se je vpisalo doslej
4953 zavarovancev (635 od teh kot
člani Bratovskih skladnic in Okrož-
nega urada), lani se jih je vpisalo
356. Nad polovico domačih članov
je torej že v višjem zavarovanju.
Podpornih članov je bilo 52, iz-
rednih 91, nadaljujočih 21. Pred-
pis je znašal lani 1.841.611 din, od-
pisalo se je samo 61.950 din.

Med izdatki sta na prvem mestu
v višjem zavarovanju zdravljenje
in oskrba v Slajmerjevem domu z
vsoto 307.325 din, za svojece din
234.840. V javnih bolnicah so zne-
sili stroški še 304.850 din, skupaj
847.850 din. Za razne bolniške
podpore je bilo izdanih 164.010
dinarjev. V Slajmerjevem domu
se je vse do letos zvrstilo že 1922
članov in 1946 svojece v 40.579
oskrbnih dneh. Lani je bilo 861
operacij, ostalih zdravljenj pa
1138. Ker je sanatorij premajhen
za ta obisk, se je najelo posojila
za 6 milijonov po 6% nih obrestih
in ob 15% ni amortizaciji in je bil
prizidek v marcu dokončan ter
bodo sobe jeseni že uporabne.

Mariborski svetel društva je pri-
pravil zidavo paviljona v Maribo-
ru, ki je bil že davno potreben.
Nujno potrebna je že tudi razme-
jitev med zavarovanjem Suzorja,
Merkurja in TBPD. Računski za-
ključek izkazuje ob skupnih izdat-
kih 1.899.010 letos 8.269 din do-
bička in bilanca skupno 5.383.954
dinarjev, sam Slajmerjev dom pa
4.978.603 din z amortizacijskim
prispevkom v znesku 170.000 din.

Tvornica P. J. Klefiš v Jagodini je pričela zopet obratovati.

Po trimesečnem počivanju dela
je tvrdka P. J. Klefiš v Jagodini
pričela zopet obratovati. Vodstvo
tovarne prosi vse svoje cenjene
odjemalce, da jo zopet počaste s
svojimi naročili. Tvrdka proizvaja
— kakor do sedaj — vse izdelke
iz najboljšega tvoriva, pri čemer
zaposluje le specialne mojstre.

Vest o pričetku novega obrato-
vanja je meščanstvu Jagodine ja-
vila tvorniška sirena; skupina de-
lavcev pa je napravila obhod po
ulicah in tako manifestirala svoje
veliko veselje.

Že v 24 urah

barva, plesira in
kemično snaži
obleke, klobuke
itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrat-
nike in manšete. Pere, suši, munga in
lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Sadjarsko in vrtnarsko društvo

je podalo v nedeljo na občnem zboru v Celju svoj letni obračun, ki kaže lepo napredovanje teh strokov, pa tudi samega društva. Število članov se je povečalo že na 11.275 in število podružnic na 271. Organizirati namerava po okoliših posebne skupine za čiščenje, gnojenje in precepljanje, kar je za uspeh našega sadjarstva potrebno, zlasti ker se število drevesnic občutno manjša. Lani so jih imele podružnice le še 37 s 27.365 mladikami. Posadilo pa je društvo lani že 63 tisoč sadnih dreves, 20.000 več kakor prejšnja leta. Podpore od neurja prizadetih krajev lani niso zadoštvale, sama škoda od zajcev pa se ceni celo na 3 milijone din letno. Pouk sadjarjev je napredoval, manjka pa nam še vedno modernih sadnih skladišč in premalo je v navadi predelava sadja, n. pr. za pripravo sadnih sokov; vse to so navedli tudi sprejeti predlogi na občnem zboru, ki ga je vodil nadzornik Martin Humek iz Ljubljane.

Spomladanski velesajem v Ljubljani

od 3. do 12. junija bo že 45. razstavna prireditev v Ljubljani. To pomeni 19 let razstavnotehničnega dela v službi gospodarskega in kulturnega napredka našega naroda. Splošni del velesajma bo obsegal vse panoge obrtniške in industrijske proizvodnje. Pohištvo bo tvorilo posebno razstavo. Te razstave so že tako ukoreninjene, da jih pozna vsa Jugoslavija. Iz vseh predelov prihajajo kupci, da tukaj na podlagi razstavljenih garnitur izbirajo, in naročajo po svojem okusu in premoženjskih razmerah. Razstava avtomobilov, avtobusov in motornih koles bo tako bogata kot še nikdar doslej. Še pred leti smo bili navezani na uvoz tekstilnega blaga. Sedaj že naše tvornice krijejo vso domačo potrebo in mislijo že na izvoz. Gradnja cest je za našo državo življenjsko vprašanje. Na velesajmu bodo razstavljeni najmodernejši stroji za gradnjo cest. Zveza gospodinj v Ljubljani bo podala letos vzajemno z ženskim društvom pregled slovanskih narodnih ženskih izdelkov, predvsem vezenin, narodnih noš in ženskih ročnih del. Ljubljanska tobačna tovarna pripravlja razstavo tobačnih izdelkov. Komite tehničnega dela v Ljubljani priredi razstavo o pasivni obrambi prebivalstva za primer vojne. Zanimiva bo tudi gorajska in dolenska kmetska hiša v narodnem slogu. Vsak naj uredi svoje poslovno potovanje v Ljubljano tako, da bo to potovanje zvečal z ogledom velesajma, saj bo mogel že na velesajmu samem rešiti velik del svojih poslovnih za-

dev, tako nakup blaga, oddajo naročil itd. Na železnici ima vsak obiskovalec brezplačen povratek, če si pri odhodu na odhodni postaji poleg cele vozne karte nabavi še rumeno železniško izkaznico za 2 din in si priskrbi potrdilo o obisku velesajma, ki ga bo dobil na velesajmski blagajni. Potovanje v Ljubljano od 31. maja do 12. junija, povratek od 3. do 17. junija.

Službeni list

dravske banovine z dne 24. maja objavlja: Ukaz o spremenitvi ne-polne mešane realne gimnazije v Mariboru v popolno — Uredbo o izdajanju garantnih pisem — Pravilnik o izvrševanju § 5. uredbе o zdravstvenem skladu in naredbi o pobiranju dohodkov po § 5. te uredbe — Telefonski promet z Italijo — Spremembe pra-

vilnika o poslovanju izvoščkov v radovljiškem srezu.

Kupon 16 stabilizacijskega posojila 1931

Državna hipotekarna banka obvešča, da se kupon št. 16 mednarodnega posojila Jugoslavije v zlatu iz 1.1931., in to za perforirane obveznice »Payable en dinars« izplačuje po 1. juniju pri vseh njenih blagajnah.

Konkurzi - poravnave

Potrjena je poravnava Jožeta Vrtačnika, trgovca z mešanim blagom v Dobovi z desetimi enakimi obroki ob poročstvu posestnice Jerre Vrtačnik v Lačji vasi. Rekurz je dopusten v 8 dneh na apelacijsko sodišče.

Sanacija hranilnic v Mariboru in Ptuj

Reči se mora, da so se zadnja leta mestne občine Jugoslavije krepko lotile problema sanacije svojih hranilnic, kar je zelo važno za gospodarsko življenje velikih predelov naše države. Od večjih občin se je najprej lotil dela Zagreb, ki je že pred par leti docela utrdil svojo hranilnico in ji omogočil nov razmah. Potem je bila Ljubljana, ki je hranilnico popolnoma sanirala, v glavnem s posojili in drugimi transakcijami. Zgledu so sledile tudi druge občine in dosegle v tem pogledu prav lepe uspehe.

Po stanju vlog zavzema od 29 samoupravnih hranilnic Mestna hranilnica mariborska tretje mesto. S pomočjo občine in z lastno močjo se je ta največji denarni zavod v severni Sloveniji docela saniral. Mestna občina je predlanskim najela pri Hipotekarni banki 18 milijonov dinarjev, s katerimi je poravnala ves svoj dolg pri hranilnici. Likvidna sredstva so se s tem povečala. Zaupanje prebivalstva se hitro vrača, kar se najbolje vidi iz naglega naraščanja novih vlog. Značilno je, da je zelo mnogo bojazljivih vlagateljev, ki so hitro dvignili proste vloge. Ko pa so videli, da je zavod zopet trden in da lahko vsak čas dvigne svoje prihranke, so svoj denar znova zaupali hranilnici.

Naj navedemo nekaj števil, iz katerih je razviden nagli napredek. Konec lanskega leta se je stanje hranilnih vlog povečalo na 65 milijonov in vlog v tekočem računu na dobrih 26 milijonov din, tako znašajo sedaj vse vloge nad 91 milijonov din. Denarnega prometa je bilo lani precej nad 403 milijone din. Mestna hranilnica mariborska ima tudi večje število posestev, ki vsa dobro napredujejo. V jeseni je pridobil zavod premogovnik Peklenico v Medmurju, ki se po izvedeni reorganizaciji obrata sedaj prav lepo razvija. V teku je akcija, po kateri naj bi se ustanovila zanj trgovinska družba. Potem bo premogov-

nik tudi dal lepe dobičke, zlasti ker nudi možnosti za razvoj tudi na drugem področju montanistike. Zavod je torej na pravi poti in se ga prebivalstvo mesta in okolice v vedno večji meri poslužuje za naložbe prihrankov ali pa pri iskanju kreditov. Razveseljivo je zlasti dejstvo, da Mestna hranilnica že del časa zopet dovoljuje posojila tudi večjih zneskov.

Drug zavod, ki se je začel zadovoljivo razvijati, je Mestna hranilnica v Ptuj. Hranilne vloge so se povečale konec 1. 1938. na 10 in pol in v tekočem računu skoraj 2 milijona din, skupaj torej na preko 12 in pol milijona din, kar je za ta zavod prav lepa vsota. V enem letu so se vloge povečale za skoraj 870.000 din, dočim so še eno leto poprej občutno nazadovale. Pupilnih vlog je za nad 1 1/2 milijona din. Po novi uredbi hranilnice sedaj zopet lahko sprejemajo pupilni denar, vendar le do 5000 din, pri večjih zneskih morata dati dovoljenje trgovinski in finančni minister. Gledati bo treba na to, da se vendar enkrat doseže, da se bodo vse pupilne vloge nalagale doma v korist domačemu gospodarstvu. Zavod ima vedno večjo vsoto likvidnih sredstev na razpolago, da zadosti potrebam vlagateljev.

Sanacija se je izvedla že v veliki meri s tem, da je občina prevzela še neodpisana vojna posojila v znesku 1.610.274 din nase v obliki posojila. S tem se je zavod znatno razbremenil, kar bo nadaljnjemu razvoju zelo v korist. Ves dolg mestne občine pri svoji hranilnici znaša 4.746.488 din, v tej vsoti pa je vstet tudi račun jamstva mestne občine, nastal na ta način, da so se do leta 1928. izpadki na obrestih za vojna posojila kratkoročno pripisovali občini v breme. Ta dolg občina tudi redno odplačuje in je računati, da bo tudi ta obremenitev v par letih docela likvidirana. Tudi pri Mestni hranilnici ptujski se zopet pridno nalagajo nove vloge, s čimer ji je zajamčena bodočnost.

Dobave - licitacije

Uprava zavoda »Obilicevo«, Kruševac-Obilicevo sprejema do dne 26. maja ponudbe za dobavo portland cementa; 27. maja raznih aparatov in ročne centrifuge.

Gradbeni oddelak direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 26. maja ponudbe za dobavo ročnih svetilk ter raznega vodovodnega materiala.

Štab odseka za utrjevanje na Vrhniki sprejema do 28. maja ponudbe za dobavo strojne opeke.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 31. maja ponudbe za dobavo jelovega jamskega lesa, žarnice za magnet-električne svetilke, zakovic in usadnic, geoloških kompasov, aparata za analiziranje

kovin, raznega elektrotehničnega orodja, trofaznega motorja, krogličnih ležajev, kopalne kadi, umivalnikov in pribora, tesnil iz azbesta in bencinske svetilke, črne železne pločevine, vodovodnih cevi, kavčukastih škornjev, knjig s karirastim papirjem; 7. junija trofaznega motorja, črne železne in pocinkane pločevine ter osov in jamske vozčke.

Uprava zavoda »Sarajevo« v Sarajevu sprejema do 31. maja ponudbe za dobavo strojnih jermen raznih dimenzij; 5. junija karbofunduma na platnu; dne 22. junija bo licitacija za dobavo raznih barv in lakov.

Direkcija drž. rudnika v Vrdniku sprejema do 31. maja ponudbe za dobavo okovja in raznega orodja.

Štab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 2. junija ponudbe za dobavo plinskih

pocinkanih, železnih in bakrenih cevi; 15. junija dveh tankov za bencin iz železne pločevine.

Uprava vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 27. maja ponudbe za dobavo raznega železa; 31. maja orehovit oblog in raznih kemikalij; 1. junija raznega pisarniškega materiala; 2. junija pavzirnega papirja, papirja za skice in inženirskega platna ter raznega usnja; 6. junija lanenega sukanca; 15. junija specialnega orodja; 7. junija prečice in specialnega orodja (indikatori, kompas i dr.); 16. junija valjkov za stroje; 19. junija raznega elektrotehničnega materiala; 30. junija parnih kotlov in pribora.

LICITACIJE

Dne 25. maja bo pri štabu za utrjevanje v Ljubljani ponovna (II) licitacija za dobavo ročnih ventilatorjev, 2 strojev za rendiranje lesa; 26. maja 2 obličev.

Dne 26. maja bo v inženirskem štabu dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za napravo okvirov in vrat v Slov. Bistrici; 27. maja za popravilo strelkovske inštalacije na skladišču na Pečovniku pri Celju; 30. maja za generalno popravilo konjušnice »Dravskega vozaškega eskadrona« v Ljubljani.

Dne 2. junija bo pri štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo potrebščin za avijone.

Dne 2. junija bo pri Upravi zavoda »Čačak« v Čačku licitacija s pisanimi ponudbami za dobavo kotlov iz jeklene pločevine.

Dne 5. junija bo v ekonom. odeljenju gen. direkcije drž. železnice v Beogradu licitacija za gradbo novega postajnega skladišča na postaji Novi Sad.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Doma in po svetu

Ban dr. Natlačen je obiskal v ponedeljek Ptuj, kjer je bil slovesno sprejet, mestni svet pa ga je imenoval za častnega člana.

Veliki nalivi so povzročili po vsej državi nevarne poplave, ki so poškodovale mnogo mostov in hiš. V Srbiji je voda odplavila okrog 50 oseb. Sava je narasla za štiri metre, a je včeraj pričela že upadati.

Nekod je vsa letina uničena. Vsa nesrečna Dobrovoljska dolina je v nevarnosti. Pod Gorjanci je narasla Bregalnica za 3 m; huda poplava je tudi v Vučenici, v Sv. Križu pri Kostanjevici, v Vel. Dolini in drugod.

Občni zbor profesorskega društva je ugotovil, da je nevarnost nadaljnje monopolizacije šolskih knjig minila.

Johann Keks, predsednik »Kulturnega« v Jugoslaviji, je odstopil. Keks je katoliško-politično usmerjen.

Ministru za prosveto Čiriću na čast je priedil naš berlinski poslanik dr. Andrić večerjo, ki so se je udeležili mnogi zastopniki nemške vlade iz zunanje-političnega in propagandnega resora, predstavniki tiska ter znanstvenih in umetniških krogov.

Delegacija naših dobrovoljcev je po občnem zboru obiskala kmetijskega ministra inž. Bešlića in mu izročila resolucijo. Minister je obljubil vso svojo pomoč.

Pisatelj Ernest Toler se je v Newyoriku obesil zaradi neozdravljive bolezni.

Za 42 milijard lir so bili v zadnjih petih letih italijanski drž. izdatki višji ko dohodki. Fin. minister Thaeon de Revel je navedel v svojem poročilu kot vzrok samo oboroževanje in izpopolnitev imperija.

Mnogi italijanski vpoklicanci raznih letnikov so dobili daljši dopust za kmetijska dela.

Francosko brodogradbo obiskalo Anglijo, Belgijo in Nizozemsko.

Blizu Londona so bile velike letalske vaje pred člani obseh zbornic. Dokazalo se je, da so angleška letala najmočnejše oborožena.

Po podpisu pakta z Italijo so bile v Berlinu manifestacije z burimi ovacijami pred kanclerjevo palačo.

Nemške čete se prično vračati iz Španije še ta teden po velikih paradah v Leonu, italijanske čete pa v začetku junija.

Nemška legija Condor, ki šteje 4500 mož pod poveljstvom generala Richthofena, je dobila ob svojem odhodu iz Španije od generala Franca posebno odklikovanje in odpušče z ladjami Kraft durch Freude danes iz Viga.

Na letališču nemške tovarne letal Beucker v Rangsdorfu se je sproženo letalo zaletelo v hangar in povzročilo požar, ki pa ni zahteval človeških žrtve.

Ruska letalca Kokinaki in Gordjenko, ki sta preletela iz Moskve v Kanado, sta bila sprejeta zdaj v Moskvi z velikimi častmi.

Poljski tisk se vprašuje, ali niso izzivanja v Gdansk samo uvod in se bodo morda iste metode še nadaljevale. Toda tudi Poljska mora vzdržati dosedanje metode.

Vojni minister general Kasprzycki potuje v London, da uredi vojaške zveze z Anglijo v smislu vzajemne pomoči.

Nizozemska kraljica je bila sprejeta ob svojem prihodu v Bruselj z velikimi manifestacijami za prijateljstvo Belgije in Nizozemske, ki ju vežejo tudi dinastična sorodstva.

Francoski posredovalni predlog za pakt z Rusijo določa vzajemno pomoč med vsemi tremi državami in pomoč vsaki manjši napadeni državi. Toda glede Estonske, Letonske in Finske bi se morale posvetovati o nastopu.

Slovaška ne bo dobila od zlatih rezerv bivše ČSR nič zlata in bo zaradi tega uvedla zaplombo vseh domačih zlatih predmetov za svojo Narodno banko. Slovaška krona je zato že znatno padla in velja en pengő že 24 kron.

Proračun samostojne Irske predvideva 35.716.000 funtov izdatkov, kar je najvišja vsota, odkar je bila dosežena samostojnost. Povišan je bil dohodninski davek, davek na bencin in na tobak, tako da bo celotni povisek dohodkov od davkov znašal pribl. 1.180.000 funtov.

Občina Novo mesto

ter novomeško Tujsko-prometno in olupovalno društvo priredita v okviru pomladanskega ljubljanskega velesajma od 3. do 12. junija lepo razstavo. Namen razstave je propaganda za obisk lepe Dolenjske, ki v polni meri zasluži več pozornosti in tujskoprometnem oziru. Kdor bo enkrat spoznal krasne pokrajinske predele naše Dolenjske, se bo vedno zopet rad vračal.

Radio Ljubljana

Četrtek dne 25. maja. 12.00: Bolgarska lahka glasba (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Kmečki trio — 14.00: Napovedi — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Predavanje Sokola kralj. Jugoslavije — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Tercet Stritar poje ob spremljevanju harmonike (Stanko Avgust) — 20.45: Simfonični koncert (posnetki na ploščah) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Petek 26. maja. 11.00 Šolska ura: Pokrajinska oddaja iz Tržica. Izvajajo učenci osnovne šole, vodi Ivan Stopar — 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Slovanski spored radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Ženska ura: Vrtnarstvo (gdc. Lojzka Blatnik) — 18.20: Poljske narodne (plošče) — 18.40: Slovensčina — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura: Medsebojni vpliv ljudske in cerkvene glasbe pri pravoslavni Srbiji — 19.50: O tehničnem nastopu gasilcev na stadionu (Rupnik Jože) — 20.00: Plošče — 20.15: Prenos iz Londona: Beethoven: Maša v D-duru. Solistka: Zinka Milanov-Kunčeva; zbor Britanske radijske družbe; dirigent: Artur Toscanini — 22.00: Napovedi, poročila — 22.20: Angleške plošče — 22.50: Esperantsko predavanje o kongresu Kristusa Kralja.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani ima naprodaj lepe parcele v Ljubljani, na Viču, v Šiški itd.

A. Šarabon LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špecerijo

Velepražarna za kavo

Mlini za dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzjavni naslov: ŠARABON LJUBLJANA
Telefon št. 26-66
Ustanovljeno leta 1886

BIRMANSKA DARILA

ure, zlatnina, srebrnina in optični predmeti po nizkih cenah pri

J. VILHAR, urar, LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA ŠTEV. 36